

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom

za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)

Doležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rekopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Zakaj morajo naši vojaki dalje v Turško,
proti Novemu-Pazarju?

Rusko-turškej vojski konec storil je mir, sklenjeni v Berlinu. Našemu cesarju je se ondi pripoznala pravica zasesti Bosno, Hercegovino in nekaj mest v turškej pokrajini Novo-Pazarskej. Bosno in Hercegovino nam je naša hrabra vojska krvavo priborila lani, sedaj je namenjena mahiniti naprej proti Novemu-Pazarju. V soboto 30. aug. t. l. podali so se avstrijski in turški oficirji skup ogledovat in pripravljat stanovanj za našo vojsko. Ta se sedaj zbira ob Drini od Višegrada gori do Foče in Čajnice. Pravijo, da je 6000 mož za nevarno pot v Turško zbranih. Avstrijskim oficirjem oglednikom načelnik je oberst Milinkovič, tisti, ki je lani za Maglajem s husarji 7. regimenta bil zavratno napaden od divjih mohamedancev. Turškim oficirjem poveljnik je nek debelotrebušni, a prevejani Husajn-paša. Slišati je, da bodo naši vojaki vsaki čas morali naprej, to pa v dvema oddelkoma; prvi se ima od Višegrada pomikati kraj srbske meje, krene potem na sredo pokrajine, kder teče voda Lim, ter ob Limu zasede zaporedom mesta Priboj, Priepolje in Bjelopolje, ki je že ob znožji Mokre planine, za katero se razprostira Djakovsko in Kosovo polje; drugi oddelek pa ima nalog ob črnogorskej meji prodirati od Foče in Čajnice v Plevlje, kder stanujejo najbolj zdivjani mohamedanci. Grof Andrassy-jevi listi trdijo, da se bo vse mirno vršilo, da ne pride do krvave vojske. Mogoče in sreča za vojake, ki morajo sedaj na jesen in zimo tje doli v tiste gorate, deloma planinske, zapuščene in žalostne kraje! Vsakako pa se nam mora čudno zdeti, zakaj se ovo zasedenje še dalje ne odloži na ugodnejši čas! Gotovo morajo biti velevažni uzroki, da se kaj takega sedaj počinja! Kateri so ti uzroki? Do sedaj smo o mnogih in veliko brali in čuli, o pravem pa menda malo ali celo nič!

Nekateri trdijo, da je Avstriji tistega Novo-Pazarskega zemeljskega rokava med Srbijo in Črnogoro treba, da se zabrani združenje teh dveh

slovenskih držav. Ta uzrok ugaja le magjarskemu strahu pred Slavjanom, avstrijski domoljub ga ne pozna. Srbija in Črnogora ste tudi nezdruženi nevarni, če ju vedno hodimo po magjarski pehat in dražit. Rečemo pa, da ste nevarni v tem slučaju, ko bi Avstrija bila zapletena v vojsko s kakim drugim mogočnim sosedom. Ko bi grof Andrassy le to imel pred očmi, da podraži Srbe in Črnogorce, tedaj bi pred vsem hotel zasesti Novo-Varoš, Novi-Pazar. Ali o tem se najmenje ali celo nič ne govori. Tudi ni verjetno, da bi pri tako sovražnih namerah grof Andrassyjevih prišel črnogorski knez Nikola obiskovat našega cesarja, ki so ga tako prijazno kot svojega gosta sprejeli na svoj cesarski dvor; naposled je srbski knez Milan podpisal pogodbo z našim cesarjem, da se bo železniški most stavil čez Savo pri Zemunu in Belgradu. Verjetniše je toraj drug uzrok, ki ga je uže glasoviti, sedaj rajni Giskra omenil že pred rusko-turško vojsko. Rekel je, da je Avstriji treba zasesti ne samo Bosne in Hercegovine, ampak tudi Albanijo in Macedonijo do Soluna ob Egejskem morju, to pa tedaj, če preide Carigrad in Bolgarija v rusko oblast. Po tem uzroku bi zasedenje nekotih Novo-pazarskih gnezd imelo ta namen: našej vojski, našim železnicam, našej kupčiji pot odpreti do Soluna. To bi bilo velikansko podvzetje, potrebno in dostojno za katoliško Avstrijo. Le škoda, da smo pravi čas za to ob rusko-turškej vojski zamudili. To doseči tako, kakor prej, sedaj ni mogoče brez velikanske vojske. Sicer pa je pot našim železnicam odprta, treba jih je le od Siseka, Banjeluke in Sarajeva naprej staviti do Mitrovice, od koder do Soluna železnica itak že več let vozi. Zato nam tudi ta uzrok sam po sebi še ne razjasni stvari tako, da bi zamogli zadovoljni biti. Mora še nekde tičati drug uzrok in to je — Italija! Novo italijansko kraljestvo je grabljivo, kakor prusko. Vedno dalje grabi okoli sebe in sedaj spenja svojo roko čez Jadransko morje, da si od turške zapuščine v Evropi osvoji lepo primorsko Albanijo. Tega pa Avstrija ne more trpeti, ker bi sicer Italijani celo Jadransko

sko morje dobili v svojo oblast in našo mornarstvo zadušili. Sploh nova Italija začenja, kakor nekdanj za Rimljanov, grabiti prek naravnih mej in tukaj mora trčeti na Avstrijo prej ali selej. Avstrija pa ima dolžnost skrbeti, da vojsko popreme pod mogoče ugodnimi položaji in eden izmed teh je zasedenje Limske doline. Kajti tako si odpre pot iz Bosne okoli Črnogore do Albanije ter zamore ovo prevažno deželo varovati laških grabljivcev. Da pa Italijani uže več časa po Albaniji rogovilijo, to je znana reč. Albanska zveza in jena vojska šteje mnogo italijanskih oficirjev in kanonirjev. Prašanje pa je sedaj le, ali so Italijani uže pripravljene ali ne na odločilni boj. Videti je, da še niso, in toraj je ravno pravi čas, da nam naši vojaki zavarujejo pot v Albanijo!

Gospodarske stvari.

Naša goveja živina.

(Iz ljutomerskega okraja.)

I. Dne 17. t. m. smo imeli priliko, opazovati stan goveje živine pri g. Stasserju, oskrbniku Braneške grajščine. Kateri gospodarji so tam takrat bili navzoči, mogli so se prepričati, da iz naše domače plohe, katera je zdaj jako shirala, se da vzrediti dobro pleme, ako le pametno ž njo ravnamo. Se vé da od naše goveje živine ne smemo zahtevati niti mleka, niti mesa, ako jej samo le slamo, in to še slabo, polagamo. Mi ređimo govejo živino brez dvombe zavoljo mesa in mleka, ki nam služi za živež. Živinski želodec namreč je tako rekoč posrednik med rastlinami in našim človeškim želodcem. Kajti on ima ta namen, da hrano, ki obstoji iz rastlin za naš želodec še nepristojenih, pripravi in spremeni v mleko in meso, toraj v takšne hranilne tvarine, katere so pripravljene za človeški želodec. Stvarnik cele narave je toraj od začetka pripravil celi svet za človeka; in ta ima ne le pravico nego tudi dolžnost obračati vse naravine stvari na svoj basek, to pa se zgodi takrat, ako le pametno ravn.

Videli smo v hlevu omenjenega gospodarja dvoje krav. Dve iz njih ste bili pravi mlekarici, iz katerih nam je bila ena sivkasta naše domače plohe za izgled predstavljena; drugi dve ste imele lastnosti, kojih od naših krav zahtevamo, bile ste namreč za mleko in meso ob enem. Mlekarica, ki je nam bila predstavljena, se odlikuje po temu dlaki, tenkih rogljih, mali glavi, ne preveč širokem čelu, gladkih ušesih, tenkih nogah in podolgastem vimenu. Takšna krava ima še to lastnost, da ostane zmiraj tudi pri najlepši krmi sloka. Razun tega smo videli dve drugi kravi za mleko in meso ob enem; ti imate bolj debelo glavo, bolj gosto in debelo dlako, močne roglje, močne noge in več okroglo, nego podolgasto vime.

Še ter tje vidimo pri nas tudi še krave ptujega plemena, z debelimi kostmi, močnimi no-

gami, debelo glavo in debelimi roglji. Takšne krave niso za našo okolico. One postanejo navadno pri nas jako sloke in ne dajo celo nič ali jako malo mleka; takšne krave so le za meso dobre. Mi zahtevamo pri nas krave, ki nam dajejo mleko in so tudi ob enem za meso, kakor smo takšnih videli na Braneški grajščini. Takšno ploho pa si moramo iz svojih telet vzrediti; posebno pa moramo gledati na to, da si vzredimo dobro tele v prvem letu: takrat namreč vsaka mlada stvar najhitreje raste in se razvija; zato je že narava sama pokazala pot, po katerem je to mogoče.

Kako dolgo moramo pustiti tele pri kravi? Po naravini poti bi tele moralo tako dolgo sesati, dokler ne dobi zobov. To vidimo v naravi pri vsaki živali; starka se namreč tako dolgo da sesati od svojega mladiča (n. pr. zavec, pes, mačka itd.), dokler nje ne začne šcipati s svojimi zobci; kedar se to zgodi pa ga sama zapodi in ne da se več od njega moizti. Na avo je toraj sama odločila čas sesanju. Želodec teleta je nakazan na mleko, ter ni zmožen, da bi prebavljaval drugo hrano; on jako hitro prebavlja in napravi veliko krvi, mesa in drugih tvarin v tel čjem truplu; zavoljo tega tudi tele jako hitro raste. Ako toraj teleta v treh tednih od krave odstavimo in mu polagamo trdo krmo (po navadi slamo), kaj smo s tem storili? — S tem ga le trpinčimo in pokvarimo popolnoma; kajti njegov želodec še nemore prebaviti tiste hrane, ki jo dobi, in ker ne more napraviti mesa, kosti in druge organske tvarine v svojem truplu, zaostane tele v svojej rasti, postane slabo in vidno hira in še po veliki sreči dobimo iz njega takšno kravo, ki je malo večja od gorske koze in more biti še za nekoliko kilogramov ležiša. Videli smo tele na Braneški grajščini 5 mesencev staro, ki je sesalo 3 mesence, pa ima zdaj tudi svojih najmenj 40 do 45 fl. vrednosti. — Se vé, da tu bode marsiktera gospodinja se zoper oglasila rekoč: Jaz čakam na to kapljico mleka že tako dolgo in zdaj bi jo naj prepustila teletu? — Da, če si že tako dolgo čakala, čakaj še najmanj šest ali osem tednov, ako že dalje ne moreš; več s tem prigospodariš, kakor če obsodiš tele za 3 tedne na kratko vojko k jaslim, kamor mu položiš nekaj nevžitne trde krme, s katero pa sirota ne zna, kaj bi počelo, ker nima zobov, da bi žvekalo. Ono mora neprežvekano krmo spravljati v želodec, ki jo zopet neprebavljeno odpravlja naprej, in tako postane betežno po nespameti človeka, ki je vendar pametna stvar v naravi. Ako je že toraj gospodinji toliko ležeče na 1 litru mleka, naj pusti vendar tisto tele, ki ga hoče za pleme podržati, najmenj šest tednov pri kravi, potem pa naj mu še vsaki den privošči nekaj mleka in ržene moke v napoj; razun tega mora se mu polagati dobra krma, po zimi seno in ne slama, po leti pa tako dobi trave.

Moka ima veliko hranilnih tvarin v sebi, udružuje tele močno in zdravo; samo se ne sme

dati veliko na enkrat, ampak v malik porcijah večkrat na den. K temu ne smemo pustiti tele celega pol dneva ali še dalje brez vode, posebno takrat ne, kedar mu polagamo suho krmo. Mlado živinče hitro prebavi, postane na hitrem lačno in zahteva hrane. Ako pustimo tele celega poldneva lačno in žejno, potem naenkrat njemu ponudimo veliko krme, prenapše si svoj želodec in postane betežno. Na zadnjič pa mlado živinče naj nikdar pametna gospodinja ne privezuje na vojko; za njo mora biti v hlevu poseben oddelek, tam naj se sprehaja, kakor hoče, po leti pa naj gre vun na čisti zrak.

Še moram omeniti nekaj zavoljo snažnosti. Ne zastoj je pregovor „čistota je pol zdravja“. Vidimo, da mlade živali imajo na sebi največ ujednega mrčesja, bolh in uši; toti ujedni mrčes se mora odpraviti; vsak se je že bržčas prepričal, da, če še tako vse ima snažno, vendar zopet in zopet se prikaže. Tako je tudi pri živini; teleta dobijo uši, in ako jih osnažimo, pokažejo se nekaj časa zopet; tu toraj ne ostane nič druga, kakor snažiti s kartačo, umivati z mokro slamo, da bi jo te nadleže rešili. Iz vsega tega pa sledi, da, ako hočemo svojo domačo ploho goveje živine poboljšati, moramo najpoprej začeti pametno skrbeti za prihodnje pleme ter dobro vzrejati teleta.

(Nadaljevanje sledi.)

M. Pereči ogenj (Rothlauf) svinjam kako ozdraviti. V ozdravljanje te svinjam nevarne bolezni se priporočuje sledeči pomoček. Bolenemu živinčetu se na koncu repa za pol palca odreže. Ko bi rana ne krvavela zadosti, se mu po 24 urah zopet toliko repa odreže, kolikor prvokrat, in po 48 urah se rezanje v jednaki meri zopet ponovi. Ko bi pa kri po vsakokratnem rezanju presilno tekla, se mora rep z nitjo nad rezom podvezati. Bolezen se potem v kožno bolezen sprevrže in v 9 dneh je živinče popolnoma ozdravljeno. Živinčeta pa morejo v hlevu, ko so zbolela, ostati in se jim mora še dobro s suho nasteljo nastiljati. Da se bolena živinčeta z litrom mlačne vode od časa do časa poškopé in vsega zračnega prepuha skrbno varujejo, na to je posebno treba gledati.

M. Pomoček skvarjeno žito popraviti. Mnogokrat se prigodi, da se razno žito zmoči. Nasledek tega je ta, da se vgreje, rudečkasto postane, lahko plesni in zaduhel duh in okus dobi. Ako se je to zgodilo, treba je praha stolčenega lesnega oglja med žito pomešati. Prah se med žitom pušča 2—3 tedne in potem se vse preveje in ogljeni prah iz žita odpravi. Tako ravnanje zaduhli duh in okus odpravi. Včasih se tudi primeri, da se žito malo, predno se v škedenj zvozi ali med vožnjo nekoliko zmoči. Ako se je tako zmočeno žito potem izmlatilo, treba je izmlačeno žito sušiti. Godi se pa to takole: Okoli žitnega kupa se v enakih daljavah korpi negašenega apna posta-

vijo. Apno v jerbasih se rahlo s papirjem pokrije. Apno vso vlago iz žita hitro na se potegne in žito suho postane. Ako je zrak suh, seveda se to delo bolj hitro in popolno opravi.

M. Kako pomagati, če so sadna in druga drevesa pregloboko posajena. Pregloboko posajena drevesa se dajo ohraniti in k dobri in rodovitni rasti pripraviti, ako se jim na deblu 5—6 centimetrov globoko pod zemljo kos skorje okoli in okoli debla odluči. Tako nastane na tem mestu pre klobasa novega lesa, iz ktereга nove korenine poženejo in tako se drevo rekel bi samo po sebi iz prevelike globočine, v kateri je bilo posajeno, povzdigne, v višo njemu primerno globočino.

Dopisi.

Od Radgone. (Razne novosti.) Poljski pridelki so pri nas jako slabi, posebno ozimine, katerih se je za polovico manj našlo, kakor lani, in že dokončana mlatitev nam kaže, da se je tudi pol manj, kakor lani, namlatilo, posebno pšenice, ktere še neki toliko niso dobili, kakor so nje vsejali, kakor n. pr. nek veliki posestnik v šavnickem dolu, kateri je jeseni 25 vaganov pšenice posejal, letos pa je 24 vaganov namlatil. Jarine, kakor koruza, krompir, grah, ajda, proso itd. to še vse precej lepo kaže. Trgatev v vinogradih tudi ne bo ravno bogata, ker sta „smod“ in „pikec“ dva huda sovražnika grozdja, dosta pokončala. Sadja nimamo nič, razun nekoliko grušek, ki so pa silno redke. Hude vremenske nevihte in burje še pri nas niso veliko razsajale, kakor se to od drugod sliši, toče še, hvala Bogu, tudi ni bilo pri nas videti. — Razuzdanost pri mladini je tukaj, kakor skoraj povsod, taka, da si še pošten človek izpod strehe ne upa, ker ni varen življenja. Nedavno so 3 pijani suroveži 2 poštna moža na stezi napali ter so ju začeli brez vsakega uzroka meni nič tebi nič pretepati. Eden jim je komaj všel, drugega pa, ki jim ni mogel uteči, bi bili gotovo do smrti stepli, ko bi ne prišel nek drugi poštenjak, kateri ga je obranil. V Apačah više Radgone dajo neki dobrotniki veliko šolsko poslopje zidati, v katerem bodo, kakor se sliši č. šolske sestre podučevale žensko mladež. Da bi Bog obilo blagoslovil njih blago početje!

Iz Gutenštajna. (Za stran letine) tudi pri nas nismo zadovoljni. Veliko slabša je, kakor smo si bili prej mislili. Le sena in otave smo dobili mnogo in lepe. Za denarje nam je hudo. Ljudje ne pomnijo časa, da bi jim kedaj za denar tako trdno hodilo, kakor sedaj. To pa vendar ne brani nekaterim, da nebi slabo, lehkomišljeno in zanikrno živeli. Posebno žalostno je to, da jih vedno več cerkev s kičmo zamenjava. V nedeljo vstane in gre najprej nad žganje, da bi se hitro upijanil. Potem pa namesto v cerkev gre na sprehod ali pa v krčmi ostane in namesto besede božje

poslušna slabe pogovore žganja pijanih smrdežev, in, če le količkaj denarjev v žepu ima, ostane tamkaj celi dan in pozno v noč. Sedaj govori in upije, kakor da bi vse znal in celi svet njegov bil. Pogosto zajde v prepir in pretep, da siromak gre doma razcukan in opraskan, kakor da bi ga bile mačke krempljale. Kar je zaslužil v tednu, zapravi v nedeljo. Kaj čuda, ako pogrešamo povsod blagoslova božjega?

Iz Grebenja na Koroškem. (Kmetški glas o marsičem). Kako se pri nas po šolah dela s Slovenci, tega si drugod naši bratje gotovo še niti misliti ne morejo. Vse je nemško in zopet nemško in naposled otroci ne vedo ne nemški pa ne slovenski, iz sedanjih šol izhajajo nam pravi trepi! Čuje se mnogo pritožeb, kako je kmet v hudih nadlogah. Res je! Troški povsod rastejo, letine pa so slabe. Po deželi stavijo gradove namesto šol, kar vse kmeta zadene. Mnogo so si kmetje sami krivi. Zakaj pa pri raznih volitvah roke križem držijo in dajo voliti največje kričače. Tudi to se mi ne zdi prav, da vse nekam na gosposko vleče in po gosposkem kruhu gladi. Vsak bi že rad imel gospoda. Dobro je, da kmetški človek zna in se nauči, kar je za domačo potrebo, potem pa naj doma ostane in pridno dela! Veliko poznam takih staršev, ki so še dobro gospodarili. Ko so pa otroke na gosposko učiti dali, prišli so na nič in otroci tudi niso bili za nobeno rabo. Po kajšah je povsod dosta bab in polno otrok, pa jih ne učijo ne delati pa ne moliti in potem, ko nekoliko vzrastejo, po svetu mahnejo, najbolj v mesta. Mnogo fantov in deklet se poteplje in klati in krade, na kmetih pa ni dobiti nikder delavnega hlapca, pridne dekcle. — Nekdaj so kmetje imeli tudi slabe letine in prav žalostnih časov, postavim, ko so pisali l. 1813—1816, pa njihov stan vendar ni tako propadal, kakor sedaj, večjidel po lastni krivdi. Oblačil se je on in družina po domačem. Jerhaste in lodnaste hlače in suknja, to je bila moška obleka; ženske pa so se oblačile v domačo prtenino. Sedemdeset-, osemdesetletni gospodar ali hlapec je trgal 4. ali 5. blače, sedaj jih potrga skoro v enem letu toliko. Za vse pa gre denar v štacuno. Prej so hlapci imeli malo plačilo, sedaj je „likofa“ toliko, a prejšnji so imeli prihranjenih denarjev, sedaj pa imajo strgane žepe. Stari gospodarji so vsaki den zraven poslov jedli in pridno delali, poslom lepe zglede dajali, jih v nedeljo k službi božji pošiljali in sami Bogu lepo služili. Sedaj je vse drugače! Prej so kmetški ljudje svoje orodje sami si vedeli izdelovati in popravljati, ženske so tudi pridno prele in šivale, sedaj pa je po vsako reč treba iti v štacuno ali k posebnemu rokodelcu in ta prinese ob svojem času „konto“, da se gospodarjev žep kar strahu trese. Konečno omenim še, da sem pri starih kmetih videl na oknih ali na mizi ležati sv. evangelj ali krščanski katekizem, sedaj vidiš tam nemške liste. Marsikateri še črk

ne pozna, pa nemško „cajtingo“ mora imeti! Od starih dobrih navad pa smo uže tako daleč zabredli, da tukaj poboljšanja ni upati več!

Iz Braslovč. (Razne zavarovalnice) se hvalijo in priporočujejo, vendar na tuje ni treba gledati in v tuje dežele denarja plačevati, ker imamo domačih, jako boljših in vsega zaupanja vrednih zavarovalnic, ki tudi za nizke premije zavarujejo in pošteno plačujejo. Takšna je vzajemna graška ali še boljša, tudi vzajemna praška banka „Slavija“, ki v vseh oddelkih zavarovanja dobro napreduje, kakor je iz vsakoletnih računov opraviškega poročila razvidno. Od leta 1870 pa do konca l. 1878. je 119 občinam gasilno orodje in skoro povsodi četverokolesne gasilne brizgalnice po 500 fl. vredne darovala. Samo v Savinjski dolini imeli bodemo dve. Pred 3 leti je jo dobila Grajska vas, v malo dneh jo dobi pa Šenpeterska občina. Drugič je banka „Slavija“ tudi v tem oziru vsega priporočila vredna, ker ona ali vsaj njeni glavni zastop v Ljubljani vse slovensko vreduje. Tudi za njeni obstanek se ni bati, kakor gledè propadle banke „Slovenije“, kakor se nekateri zaradi imena motijo. Banka „Slavija“ je starejša in vzajemna, ter ni bila v nobeni zvezi z banko „Slovenijo“, katera je bila le akcijsko društvo, kakoršnih je zadnji čas veliko propadlo.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar so nenadno obiskali Prago, ko so se hotli udeležiti manevrov v bližini Čehovje so to izvedeli in cesarja v Pragi sijajno sprejeli, kar je vladarja toliko razveselilo, da je obljubil zopet priti in več časa ondi prebivati. Iz Prage so se cesar odpeljali k vojakom v Bruck. Tje pride tudi njihov gost, črnogorski knez Nikolaj. Minister grof Andrassy se je dolgo pogovarjal s Bismarkom v Gostinu, od koder hoče ta naš najhujši nasprotnik priti še na Dunaj obiskovat Andrassyja. Naslednik grofu Andrassyju bo baje baron Haymerle, sedaj poslanik pri italijanskem kralju. — Nemški ustavoverci so ta teden hudo vreščali na Slovence in nas po svojih novinah imeli za „žabe, ki se preveč napihujemo“. Nam se pa zdi, da utegne ta primera bolje soditi za ustavoverce, ki so zbojnjali v Linc poseben shod, pa niso ničesar opravili; štajerski ustavoverci, n. pr. Duhač, Forregger itd. še niti prišli niso, le znani Karneri je prikimal v Linc. Vsem se pa je videlo, da jih je strah, ker nimajo ne večine v državnem zboru, ne zaslonbe na ministrih. Grof Taaffe je iz Českega prejel okoli 80 telegramov, kder mu Nemei in Čehi čestitajo, da je ministerstvo prevzel. Državni zbor bo sklican zadnje dni septembra; pri vojaštvu misli novo ministerstvo prihraniti 10 milijonov in davkeplačilec polajšati bremena. Dobro, to je uže nekaj, liberalci prej še misliti niso utegnili na to, ker so

imeli s šolami, s Cerkvijo in železnicami preveč dela! Čudno je to, da sedaj dijaki močno silijo v vojaške višje šole; od 900 prošnikov morali so jih 600 odbiti. Na Ogerskem so Angleži vojaških konj kupili 320 in dobro plačali. Hrvatski sabor zopet zboruje. Fml. König je poveljnik onim vojakom, ki pojdejo naprej v Turško. Regiment št. 41. in 76. potem 25. in 31. lovski bataljon so uže na meji, katero bodo, kakor se poroča, dne 8. sept. prekoračili. Bodi jim sreča mila!

Vnanje države. Oberst Haymerle je nedavno objavil spis o tem, kako Italijani neprestano ščujajo zoper Avstrijo, celó v šolah imajo zemljopise, kder je pol Tirolske, Gorica, Primorsko in Dalmacija italijanskemu kraljestvu pririsana; dokazal je, kako se Italija oroža in povsod rovlje zoper nas. Ovi spis je italijanske ministre nemilo dirnil, in se delajo nedolžni in razžaljeni; kralj Humbert pa v Monzi s pomočjo generalov „študira“ vojaške reči. No, prej ali slej dobimo krvavo vojsko z Lahom! — Ruski car se mudi v Varšavi in slišimo, da hoče mir narediti med Poljaki in Rusi ter ustaviti preganjanje katoliške Cerkve na Poljskem, kder so skoro sami katoličani. Da se mržnja, nastala med Rusi in Nemci, poravna, obiše cesar Viljelm sam ruskega carja, ki mu pride do meje nasproti. Rusi so zgubili slavnega generala zmagovalca pri Karsu. Znani Lazarjev je v vojski proti Turkmenom na griži zbolel in umrl. — Rumuni nečejo sprejeti 300.000 judov, ki se hočejo ondi naseliti; Rumuni imajo prav! Albanci so v Prizrenu zborovali in sklenili vmaširanje avstrijskih vojakov zabraniti. Srbske železnice stavilo bo bržčas avstrijsko društvo železnice: Staatsbahn. Na Pruskem imajo volilno borbo; tudi ondi so na jude srditi in sliši se pogosto: ne volite juda! Na Francoskem je zopet 600 požigalcev Pariza bilo pomiloščenih in domov spuščenih, a jezuite in šolske sestre tirajo iz šol in dezele. Taka neumna republika ne more dolgo obstati. Na Angleškem je umrl J. Hill 84 let star; ta mož je izumil poštno marke. Mesto Memfiz v Ameriki je od 50.000 prebivalcev polovico zgubilo. Žolta groznica pobira ljudi ali jih tira v pobeg!

Za poduk in kratek čas.

V Sarajevu.

III. Nadaljnem popis Sarajeva, kakoršno je bilo mesto pred nedavnim strašnim požarom, in kakor sem si ga sam ogledati zamogel. Kristjani imajo 3 cerkve in sicer katoličani edno in pravoslavni (na to ime so sicer ponosni, pa ne odgovarja resnici, naj bi se raji imenovali; krivoslavne, ker so odpali od pravoslavne katoliške Cerkve) dve, večjo in manjšo. Katoliška cerkva, revna in majhna, stoji ali je stala na desnem obrežju Miljackinem v tesnej pa važnej ulici Latinluk-u. Nad

vhodom v ozek dvor, kterega kinča košata akacija, je napisano: „Stan katoličkog župnika“. Tik pri cerkvici biva župnik z dvema pomočnikoma, stoluje apostolski vikar Bosne mil. gospod Paskal Vuičić, škof Antifelenski, ker so mu prejšnjo stolico Brestovsko muhamedani zažgali; stanujejo na dalje 4 sestre reda sv. Vincenja de Paula, došle l. 1871 iz Zagreba. Dve ste Hrvatice, 1 Slavonka in 1 Kranjica (Cecilija Mezner, doma blizu Ljubljane). Cerkvica je posvečena sv. Antonu Paduanskemu, kterega podoba visi nad velikim oltarjem, v drugem stranskem oltarju na epistelske strani stoji slika Matere božje čistega spočetja. Župnija je bila v Sarajevu uže od davna. Matične knjige segajo do l. 1767. Vendar služba božja se je vršila v navadnih hišah do leta 1854, v kterem je bilo zidanje cerkve dokončano po prizadevanju in dobrotljivosti hrvatskega plemenitaša Antonija Vranyczany, kakor to svedoči spominska tablica, ktera visi na levi strani altarja sè sledečim napisom: „Plemenitomu Gospodinu Antonu Vraniczany Dobrinović-u iz Senja i njegovoj svoj porodici kao početnim dobročiniocima ovoga brama Sv. Antuna Paduanskega u Sarajevu, občina katolička i župnik Fra Grgo Martić ovaj biljeg vjekovite zahvalnosti postaviše. Goldine † 1863.“ Pri cerkvi sloni lesen, nizek zvonik z dvema zvonoma. Prostora bode v tej kapeli za kakih 400 poblevnih duš; več pa tako ni v Sarajevu katolikov. Šematizem bosanske provincije šteje l. 1877. po celej župniji, ki se razteza razven mesta še čez 20 sel in vasi samo 1557 župljanov. Kaj je to primerjeno številu mestnih prebivalcev? In ravno latini bi bili oni živelj, s kterim bi se dalo Bosni novo življenje vdehniti, jo preroditi in preobraziti. General Filipović, mož bistrega oka in jasnega duha, podaril je za novo stolno katol. cerkvo 4000 gld. In sedaj, ko je stara pogorela, bilo bi gorko želeli, da si katoličani podpirani od vseh po sv. križu in krvi sorodnih bratov, v kratkem postavijo dostojno cerkvo v takem važnem kraju, kakor je Sarajevo.

Doslej najimenitnejše poslopje celega mesta je bila srbska katedrala (stolna cerkva), pričeta l. 1863. in posvečena l. 1870. Pravijo, da je občino stala 40.000 „žutih dukatov“. Vendar ni posebne umetne vrednosti. V Mostaru sem našel ravno tako, le lega jena je prijaznejša in gleda črez vse mesto. Kakor muhe nagajivke so hoteli muhamedani pod vodstvom slaboglasnega Saliha Hadži Loja zabraniti zidanje srbske cerkve. Došel je iz Carigrada poseben ferman ali odlok, vsled kterega je bil odmerjen kraj, dolgost, širokost in visokost stavbe. A besni hodže so narodu svetovali, naj nikakor ne dopušča „nevernikom“ zidanja. Tedanji bosanski zapovednik Osman-paša je moral najhujše rogovileže v Novibazar prognati med temi tudi hafiza Lojo. In še le potem se je zamoglo delo dokončati. Stara srbska cerkva je majhna brez zvonika. Dva zvončka visita na de-

belem drogu zunaj cerkve. Znotraj se nahaja po stenah mnogo prav starih, pozlačenih in posrebr-njenih podob grško-iztočnih svetnikov, pred kterimi užigajo verniki svečice. Srbski pop, ki mi je razkazoval te reči, je rekel, da so te slike iz daljnih krajev prinašali bogati trgovci, da je nek-tere princ Eugen pri svojem dohodu pograbil, po-tem pa jih zopet nazaj poslal. V novi cerkvi pa so bile vse stene prazne. Le oltar, ki je povsodi samo eden, je edna, da tako rečem, precej visoka in široka tabla z raznimi malarijami iz življenja Jezusovega in drugih svetnikov srbskih, in zato tablo je skrita miza, na kateri se opravljajo cere-monije. Pri glavnih delih mešne službe se odgrne zagrinjalo, da vidijo pričujoči mizo in duhovnika. Vse je tako nekako skrivnostno, zraven pa dolgo-časno za duh in srce.

Spomina vredna poslopja bi še bila: Konak ali stanovanje srbskega metropolita, šest hiš ev-ropskih konzulov, vojaška bolenišnica in vojaška akademija in pa stari Konak vŕtric novega; lesena razdrapana kočura, v kateri stanuje sedaj urednik „Bosansko-Hercogovačkih novin“ in pa tiskarna. Za omiko in oliko svoje mladine so Sarajevčani doslej slabo, prav slabo skrbeli.

(Dalje prihodnjič).

Smešničar 36. Nekdo je imel mlin in krčmo skupaj pod jedno streho. Nekega dne mu pivci očitajo, da ima premalo mero za pijačo, katero jim prodaja. „Nič ne goljufam“, reče jim posest-nik; „za kolikor imam v gostilnici premajheno mero, za toliko imam večjo v mlinu, kedar vam in sebi merim.“

„Vrtec“.

Razne stvari.

(Kat. podpornemu druŕstvu za ŕolske sestre celjske) pristopili so č. g. Janez Pribošič, c. k. vo-jaški kurat v Ljubljani, g. Anton Grabič, sloven-ski pesnik in hišni posestnik v Celji, g. Karol Šah, občin. svetovalec celjske okolice; slednji je tudi 2 fl. 50 kr. daroval.

(Učiteljski jubilej) ali 50letnico svojega izvrst-nega ŕolskega delovanja obhajal je g. Janez Vraz, mnogozaslužni nadučitelj pri sv. Marjeti na Pesnici, dne 30. avgusta t. l. Učenci in učenke so bile v spominu na izredno svečanost obdarovane z vinom in kruhom. Bog ohrani vrlega nadučitelja še mnogo let!

(Slovenski ne znam) ali prav za prav: „ich verstehe nicht slovenisch“ je rekel pri učiteljski konferenci v Ptujju dne 31. jul. učitelj Franc Leš-nik. Tedaj je ta revež pozabil, kako je nekđaj pri sv. Roprtu v Slov. gor. zraven urednika „Slov. Gospodarja“ na ŕolski klopi sedel, ter res ni znal druga, nego slovenski? Oj kako grdo je za Slo-venca, ako se sramuje svoje slovenske matere!

(Javno pobiranje miloščine) je c. k. namest-nik ŕtajerski zaukazal tudi za one siromake, ki so 17. in 22. avgusta bili po toči poškodovani, posebno v celjskem, konjiškem in mariborskem okrajju.

(Srebrni goldinar ponarejen) bil je izdan v Celji; izdelan je iz cina; manjkal mu je napis: Viribus unitis, drugače je še precej bil pravemu goldinarju podoben.

(Nos razbil) ali prav za prav odrezal je s kupico ali glažekom J. Prevoršniku v Žavcu Franc Kajbič, ko se je v krčmi ravsalski in pretepal.

(Dve kajži in pivnica) pogorela je Jožefu Stipčiču v Zibiki; ogenj zažgal je bržčas njegov 6letni fantič, z žveplenkami.

(Strela udarila) je v zvonik farne cerkve sv. Petra v gornji Radgoni, in se potem zagnala po cerkvi, katerej je novo malanje precej poškodila.

(Pri sv. Roprtu nad Laškim) so v nekem gozdu našli mnogo nakradenega blaga, v bližini pa se popteplje glasovit tat Franc Guzaj, ki je iz ječe nedavno bil vŕel.

(Obsojen) na 8 mesecev v ječo bil je Rei-chenburški trgovec Matija Mihelin, ker je rabil staro in krivo vago.

(Vratna vnetica) baje razsaja med otroci v Hočah in Slivnici in zato se boji „Marburger-Zei-tung“, da ne-bi misijon oo. jezuitov boleznii še bolj razširil. Prazen strah, prej bi se bilo za Maribor-žane bati, ker imajo velik sejem vsako soboto in bolj na tesnem stanujejo, kakor Hočanje in Sliv-ničanje; sicer se pa misijonov vdeležujejo večjidel odrasčeni, ne pa otroci! „Marburger-Zeitung“ se ne boji toliko vnetice, nego — jezuitov!

(Kmetijska razstava v Lipnici) se bo vršila 27., 28., 29. in 30. septembra t. l. Načrt obja-vimo prihodnjič.

(Pri mariborskeji hranilnici) je se mesenca avgusta vložilo 135.149 fl., a izvzelo 100.633 fl.

(Novo pokopališče) pripravlja mariborsko mesto v Pobrežah, stezo tje pa baje na okrajne stroške raztezajo pri g. baron Rastovej hiši. Kdor kaj več vé, naj da pové „Slov. Gospodarju“!

(Pogorelecem v Hotinji vesi) so milostljivi naš knez in škof darovali 50 fl. in ravno toliko grof Laval Nugent, grajščak Hausambaški.

(Profesorsko službo za angleški jezik) na realki v Mariboru je dobil Nemeč g. Langer, ki ni na-redil za ta jezik izpita, zaptontj prosil za isto službo je Slovenec, g. Turkuš, čeravno je naredil izpit iz angleškega jezika.

(Konkurzni izpit) napravili so čč. gospodje: Fr. Arnuš, A. Fišer, K. Hribovšek, L. Janžekovič in J. Lenart.

(V Sarajevu) je 3. sept. zopet nastal ogenj zraven avstrijskega konzulata in se je vnelo 10 hiš; večje nesreče se zdaj ni bati.

(Pred porotno sodnijo v Celje) pridejo: 15. sept. Sluga Anton zarad uboja; Kristofič Filip zarad požiganja; 16. sept. Prapotnik Roza zarad goljufije; Plevnik Andraž in Žolger Jožef zarad ponarejanja vrednostnih papirjev; 18. sept. Matala Marija zarad požiganja; 19. sept. Gross Jožef in 20. sept. Gotsbacher Eduard zarad zlorabe svojih služeb.

(Dijaškemu semenišču) je daroval č. g. M. N. 10 fl.

(Dražbe) 5. sept. Matija Peklar, Jakob Bučar 571 fl. 6. sept. Peter Kodrič v Črmožišu 1887 fl. Jernej Purgaj 2251 fl. 12. sept. Juri Vorlak 1535 fl. dr. Jožef Jug pri sv. Lenartu v Slovenskih goricah 44.380 fl.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 66'25 — Srebrna renta 68.15. — Zlata renta 78'90 — Akcije narodne banke 824 — — Kreditne akcije 259 — — 20Napoleon 9'33 — Ces. kr. cekini 5'54. —

Loterijske številke:

V Gradcu 30. avgusta 1879. 67, 75, 38, 49, 31.
Na Dunaju " " 84, 12, 38, 82, 54.
Prihodnje srečkanje: 12. sept. 1879.

Pridnega fanta

vzame v uk klobučar **Auseneg**
v Strass-u. 1 3

Ponudba.

O ganist in cerkovnik išče službe. Ima dobra pričevala in priporočbe. Več pové: g. Andrej Schuster v Mengšu na Kranjskem. 2-3

Izpraznjene učiteljske in podučiteljske službe tudi za ženske učilne moči.

1. začasna učiteljska služba v Kapelah IV. razreda s prostim stanovanjem, in 2. podučiteljske službe enakega razreda v Negovi, Šent-Jurji na Ščavnici in sv. Duhu. Za nemško slovenske ljudske šole izkušani prosilci naj vložijo svoje prošnje po pravilnem potu do konca septembra t. l.

Okrajni šolski svet v zgornji Radgoni

25. avgusta 1879.

Predsednik:

Premmerstein.

2-2

Oznanilo.

Uradnica ces. kralj. priv. graške vzajemne zavarovalnice proti ognju nahaja se počenši s 20. avgustom 1879.

v Vetrinjskejši ulici šte. 23. v hiši gospe Fritsche-jeve roj. Wregg. po domače: Kotnik v Mariboru (Viktringhof-gasse in Marburg)

Wilhelm Hrauda

distriktni komisar.

2-3

Nadučiteljska služba.

Na dvorazrednej ljudskejši šoli pri sv. Antonu v Slov. goricah je razpisana služba nadučiteljska s plačo po IV. plačilnem razredu zraven prostega stanovanja.

Ta služba se zopet razpiše. Prošniki naj v 4 tednih po uradbenej poti vložijo svoje prošnje krajnemu šolskem svetu pri sv. Antonu.

Okrajni šolski svet pri sv. Lenartu v Slov. gor. 1. sept. 1879.

Prvoseđnik: **Seeder.**

Javna zahvala banki „SLAVIJI“!

Glavni zastop vzajemno zavarovalne banke „Slavije“ v Ljubljani je nama podpisanim pogorelcema in zavarovancema imenovane zavarovalne banke v 14 dneh (reči: v štirinajstih dneh) nemudoma poslal 1052 gold. in 92 kr., za kar naj bo izrečena presrečna zahvala glavnemu zastopu v Ljubljani kakor tudi blagemu gospodu

Tomažu Rebošekju zastopniku za okraj Ptujski.

Tudi priporočujemo vsem Slovincem zavarovalno banko „Slavijo“, katera tako brž pošle ponesrečenim zavarovancem pomoč.

V Ptujju 26. avgusta 1879.

Miha Šegula in Jože Golob,

zavarovanca in pogoreleca v Dornavi pri Ptujju.

Mlatilnice,

najnovije, izvrstno sestavljene, potem jako po ceni pa tudi mnogo boljše od lanskih **rezne mašine** za rezanje živinske krme, enojni pa tudi dvojni plugi, brane, čistilnice za zrnje, trijerji in sploh vsakovrstno kmetijsko orodje,

stare železniške šine za porabo pri stavbah, za poprečne droge pri obokih, dalje **železno - cink - bakreno plehovino,**

ključarsko stavbeno spravo,

okove za okna in dveri, železna ognjišča, vrata iz kovanega in litega železa, križe, lepe peči iz litega železa, ventile in spravo za studence ali štepihe, kuhinjsko spravo, kotle iz železa in bakra,

vsakovrstno orodje za delavce,

debelo pozlačene križe nagrobne, medene mrtvaške truge ali rakve, itd. itd.

na veliko izbiro in po najnižej ceni prodava

Wogg in Radakovits

5—10

trgovina z železjem „pri zlatem sidru“ v **Celju.**

Zunanjim naročilom se takoj ustreza in, če se želi, dopošljejo tudi cenilniki in proračuni brezplačno.

OBJAVA.

Jemljemo si čast, najljudneje naznaniti, da se je firma Vertnik & Vallentschag razrušila ter se bode od slej glasila: gospod

MAKS VALLENTSCHAG.

To nam daje povod vse pravice preklicati, koje je imel gosp. Vertnik, t. j. sklepati zavarovalne pogodbe za našo zavarovalnico, prejemati zadatja ali razna druga plačila, zveza mej nami je torej popolnem razrušena.

P. n. zavarovanci naj se torej z vsem zaupanjem obračajo edino le do gosp. Maksa Vallentschag.

V Gradci 27. avgusta 1879.

Glavni zastop

zavarovalne družbe zoper ogenj „PHOENIX“ v Londonu
za Štajersko, Koroško in Kranjsko.

Oznanilo.

Podpisani glavni zastop se usoja najljudneje objaviti, da se je družba Vertnik & Vallentschag razrušila in se bode glavni zastop odslej glasil: gospod

MAKS VALLENTSCHAG.

Vsled te premembe se preklicnje pravica, koje je imel gospod Vertnik sklepati za nas zavarovalne pogodbe ter prejemati zadatja ali razna druga vplačila, torej nij niti z nami niti z direkcijo našo v nikakoršnej zvezi.

Prosimo torej p. n. zavarovanja iskajoče, obračati se zaupno v vseh zavarovalnih zadevah do gospoda Maksa Vallentschag.

V Gradci 27. avgusta 1879.

Glavni zastop

vzajemne zavarovalnice na življenje „JANUS“
za Štajersko, Koroško in Kranjsko.